

OVERGADEN.

VELKOMMEN TIL FERNISERING
29. AUGUST KL. 17-20

Udstillingen kaster et undersøgende blik på forholdet mellem Danmark og den tidligere danske koloni Dansk Vestindien i et forsøg på at forstå vores fælles historie.

INTRODUKTION

Overdragelse

Af La Vaughn Belle og Jacob Fabricius

De historiske relationer mellem De Amerikanske Jomfruøer, tidligere Dansk Vestindien, og Danmark går helt tilbage til 1733, hvor Danmark købte øerne af Frankrig. Efter gennem næsten 200 år at have høstet stort udbytte af handel, sukkerproduktion og slaveri solgte Danmark øerne (og deres indbyggere) til USA den 17. januar 1917 - et skifte, der forårsagede voldsomme forandringer i forholdet mellem Jomfruøerne og Danmark. Dagen for den officielle overdragelse, den 31. marts, kaldes *Transfer Day*, og denne dag er altid blevet fejret med blandede følelser, idet den sætter spørgsmålstegn ved en række forestillinger om identitet, frihed og statsborgerskab. Endnu i dag er det danske præg på kulturen meget synligt på Jomfruøerne, hvor de mest iøjnefaldende spor af den danske indflydelse findes i arkitekturen i form af de huse, forter og sukkermøller, man finder overalt i vekslende tilstande af forfald eller restaurering.

Vi mødtes tilfældigt i 2003 på en gade i Havana, Cuba. Vi kom til at snakke om vores fælles historie og om vores respektive hjemlandes koloniale fortid. Som to personer, fra henholdsvis St. Croix og København, var vi både overrasket over, hvor lidt vi hver især vidste om det andet lands historie, og hvor ringe kendskab vi havde til vores fælles koloniale fortid og nutid. Vi holdt kontakten ved lige og diskuterede indgående, hvordan vi kunne samarbejde og udveksle kunstopfattelser. Vi ønskede at etablere en dialog mellem kunstnere fra Danmark og Jomfruøerne og at se nærmere på vores fælles historie, kultur og arkitektur.

Som et resultat af vores løbende diskussioner fra 2003 og frem rejste de danske kunstnere Nanna Debois Buhl, Gæoudjiparl van den Dobbeltsteen, Joachim Koester og Sofie Thorsen til De Amerikanske Jomfruøer i december 2007. Udstillingen *Overdragelse* består af deres research, dokumentation og optagelser tillige med værker af den danske kunstnergruppe A Kassen og kunstnerne La Vaughn Belle, Janet Cook-Rutnik, Edgar O. Lake og Monica Marin fra De Amerikanske Jomfruøer. Sidst, men ikke mindst, præsenterer udstillingen en række malerier af den danske kunstner Hugo Larsen (1875-1950). Disse malerier er medtaget som historiske referencer og som afbildninger af livet, arkitekturen og naturen på øerne omkring 100 år før denne nye kunstneriske dialog og udveksling mellem de to nationer.

La Vaughn Belle er billedkunstner og bosat på St. Croix. Jacob Fabricius er leder af Malmö Konsthall og bosat i København.

Nanna Debois Buhl, *There is This House*, 2008

ESSAY

Bull and Bread

Af La Vaughn Belle

Kommer du og besøger mig i mit hjem, vil jeg helt sikkert byde dig på noget at spise eller drikke. I bedste fald fordi jeg gerne vil være gæstfri over for dig, og fordi jeg ønsker, at du skal føle dig godt tilpas. I værste fald, bare fordi jeg vil vise, at jeg er ordentlig opdraget hjemmefra, og at min mor blandt mange andre ting har lært mig gode manerer. Hvilke grunde jeg så end måtte have, handler det imidlertid hverken om kokosvand, limonade, kartoffelchips, kiks, anonafrugt eller noget som helst andet fra mit køleskab eller min baghave, jeg kan tilbyde dig. Og hvis du også vil vise mig, at du har gode manerer, vil du tage imod mit tilbud. Uanset om du så lige har indtaget et kæmpemåltid eller ej, vil et høfligt og bekræftende smil efterfulgt af et varmt og elskværdigt 'tak skal du have' være den passende respons fra dig. I virkeligheden er taknemmelighed en ekstremt vigtig del af denne udveksling, der som sagt egentlig slet ikke handler om mad. Mad handler aldrig rigtig om mad. Det er næsten altid et redskab, et uomgængeligt mellemlid.

Her på Jomfruøerne har vi - angiveligt - viet hele ferieperioder og festivaler til mad. I februar har vi det store marked for landbrug og madvarer. Tre hele dage, der tilsyneladende er sat af til mad og landbrug. Det er det indtryk, man får som intetanende udefrakommende. Men vi st. croix'ere ved, at dette marked i virkeligheden er årstidens største modeshow. En voldsom modekonkurrence udfolder sig under dække af sød rom, tærter, planter, præmier for største ko, største gris

eller prægtigste hane og grafiske illustrationer af, hvordan man bedst opformerer, vander og tager aflæg-gere af de nyeste mangohybrider. Der bliver for eksempel dystet om, hvem der kan sammensætte det bedst matchende udseende. Hårspænder, bluse, bukser, taske, sko, negle, armringer, øreringe - det hele skal helst være skrigende orange, gult eller lyslilla eller en anden farve, man sjældent ser i naturen, bortset fra på tropiske øer som vores naturligtvis. Og så er der rastafarverne rød, guld og grøn, som kan kombineres med mange forskellige ting, men som almindeligvis også indbefatter farverne hvid eller sort, blå cowboybukser og en t-shirt med Bob Marley, Marcus Garvey, Haile Selassie, Judas Løve, eller et andet ikon inden for Rastafari-ideologien. Selvom der aldrig kåres en entydig vinder, er hovedformålet med dette overdådige modeshow at se og blive set.

Vores valgkampe er kendetegnet ved en voldsom stigning i antallet af offentlige arrangementer med spising af god gammeldags grillstegt fisk. Disse arrangementer afholdes rundt omkring på markedspladserne ledsaget af høj musik og hele grupper af folk, der går rundt med endnu en tvivlsom kandidats ansigt, navn og opstillingsliste på t-shirten. Selvom der er masser af politiske spørgsmål at diskutere med både små og store fisk, handler disse fiskemiddage aldrig om det politiske indhold, men om at indsamle penge til finansiering af valgkampen. Og de folk, der deltager i dem, kommer ikke for fiskens skyld - de kommer for at se, hvem der går rundt med hvis ansigt, navn og opstillingsliste på deres gratis t-shirt. Disse fiskemiddage handler om alliancer og ikke om den stakkels snapper, havaborre eller kongemakrel, der

møder sin skæbne i din vom. Jeg burde måske nok være det, men jeg er ikke flov over, at jeg - før jeg blev bedt om at skrive noget om mad - rent faktisk troede, at *Bull and Bread Day* handlede om levnedsmidler. Jeg troede, at *Bull and Bread Day*, som fejres hvert år den 1. november, måske handlede om engang, hvor vores forfædre gjorde oprør over en eller anden fortidig mad-relateret uretfærdighed og... og tog tyren ved hornene og krævede brød på bordet? Jeg kan tillade mig at være kæk og ikke at føle nogen skam over min uvidenhed på det punkt, fordi vi i løbet af min tolvårige skolegang ikke havde mere end cirka en måneds undervisning om Jomfruøernes historie. Jeg kan fortælle langt mere om USA's forfatning, Monroe-doktrinen og den amerikanske genrejsningsperiode efter borgerkrigen. Sådan er det, fordi vi - ligesom alle andre - er udsat for en globalisering og amerikanisering af vores lokale kulturer. Sådan er det, fordi USA er vores seneste koloniherr - vi har haft syv af slagsen - efter at man købte os af Danmark i 1917. Og efter klassisk kolonialistisk mønster lærer vi mere om dem end om os selv.

Men lad os vende tilbage til *Bull and Bread*, endnu en officiel festdag, som hedder noget med mad, selvom den overhovedet ikke handler om mad. Jeg lærte eller genlærte (i løbet af den måned, vi havde om Jomfruøernes historie i skolen, har vi sikkert været inde på det, men det er mange år siden, og jeg kan ikke huske det længere), at *Bull and Bread Day* faktisk drejer sig om pressefrihed. I løbet af de første par årtier af det forrige århundrede var den socioøkonomiske og politiske situation i Dansk Vestindien (som vi hed dengang) præget af desperation og fortvivlelse. Da Før-

ste Verdenskrig brød ud, frygtede alle de tyske ubåde i Atlanterhavet, og der var ikke længere nogen, der ville handle med os. Dette førte selvfølgelig til stor arbejdsløshed og mange virksomhedslukninger, hvilket ødelagde økonomien og førte til intensiveret udbytning af arbejderne. På den baggrund valgte den voksende arbejderbevægelse den begavede taler og dygtige politiske leder David Hamilton Jackson, født i Christiansted på St. Croix, til at rejse til Danmark for over for Kong Christian X og den danske regering at beskrive de krænkelsers og uretfærdigheder, man var udsat for (jeg vidste, at det havde noget at gøre med uretfærdighed). Han må tydeligvis have talt godt for sagen, for da han vendte hjem kunne han iværksætte en række reformer, deriblandt pressefrihed. Hidtil havde det eneste lovlige nyhedsmedie været en publikation, som blev udgivet af det officielle styre og repræsenterede plantageejernes og kolonimagternes synspunkter. *The Herald*, som udkom første gang den 1. november, 1915, var vores første privatejede avis, og den blev brugt til at oplyse masserne, til at vække folks stolthed og til at udvide deres horisont med beretninger om begivenheder på såvel lokalt som globalt plan. For at fejre udgivelsen uddelte man oksekød og brød til arbejderne, deraf navnet *Bull and Bread Day*, som vi officielt begyndte at fejre i 1949. Selvom den er en vigtig del af festlighederne, er maden altså kun et udgangspunkt. Ligesom *The Herald* fungerer mad som en anledning til interaktion og engagement. Og ligesom kunsten giver maden os mulighed for at snakke om noget andet end den selv.

Dette essay er tidligere blevet offentliggjort i GAS 1, 2006.

Hugo Larsen, *Sceneri med æsler*, 1906

ESSAY

En manuskriptforfatteres dagbog

Af Edgar O. Lake

16. marts 2007

Endelig, åbningen af den to måneders lange multimedieudstilling, *TRANSFER: // 07-09*, der er resultatet af et toårigt samarbejde mellem fire kunstnere på The Caribbean Museum Center for the Arts i Frederiksted på St. Croix.

Kort efter åbningen af udstillingen blev jeg ringet op af Nina York, som ville fortælle mig, at hun havde hæftet sig ved nogle bemærkelsesværdige formuleringer i den tekst, jeg havde skrevet til udstillingsfolderen: "en sådan refleksion ville kunne stille en dyb og varig demokratisk tradition til rådighed for os..." Nina sluttede af med forsigtigt at bede mig overveje en idé, hun havde gået og tænkt over gennem længere tid. Vi aftalte at mødes et par dage senere til en sen frokost på spisestedet The Bombay Inn, som især byens advokater ynder at frekventere.

22. marts 2007

Nina fortalte mig, at hun havde en drøm om at skaffe værker af Hugo Larsen, en for længst glemt dansk maler, til Jomfruøerne. Hun ønskede, at der blev lavet en fem minutters lang film, der præsenterede unge studerende på Jomfruøerne for hans portræt af Dansk Vestindien. I anledning af hundredeåret for sin hjemrejse til Danmark var Hugo Larsen for nylig blevet genopdaget i København, og jeg havde erhvervet det lille Larsen-katalog fra museet.

Jeg indvilligede i at skrive et manuskriptudkast til en film af fem minutters varighed, idet jeg forsikrede hende om, at det godt kunne lade sig gøre at skabe både historisk og kunstnerisk dybde inden for kortfilmens strukturelle rammer. Hun insisterede på, at titlen skulle være *Danish Artist Hugo Larsen's Cultural Portrait of our Islands 1904-1907*.

5. april 2007

I dag sendte jeg Nina en række spørgsmål - ting jeg var nødt til at vide om Hugo Larsen. Hvad blev han reelt husket for i Danmark? Hvilken 'arv' havde han efterladt sig? Jeg ønskede at finde ud af, om der fandtes et selvportræt. Hvad skete der med hans lærere, da han vendte hjem? Hvilke af hans malerier fra Dansk Vestindien blev udstillet? Hvor meget blev de solgt

for? Var der en auktionarius, som højroestet bjæffede det tarvelige beløb ud i lokalet? Var Larsen selv til stede ved disse skrækkelige auktioner? Hvor lå han begravet?

19. maj 2007

I dag har jeg skrevet til Jan Tuxen i Danmark. Jeg håber, at han vil bære over med disse spørgsmål om hans grandonkel, Hugo Larsen. På det lokale bibliotek har jeg fundet en artikel af ham i tidsskriftet *The West Indies Society Newsletter*. Artiklen er skrevet på dansk og henvender sig til et dansk publikum. Men nogle af de skitser, der indgår i artiklen er ikke medtaget i det katalog, der blev udgivet af Øregaard Museum for ikke så længe siden. Nogle af dem har jeg ikke set før. Der er tale om ret åbenhjertige afbildninger - udstående læber, stærkt overdrevne ansigtstræk, kruset hår - ikke ligefrem politisk korrekte i dag.

2. juni 2007

I dag er det min fødselsdag, men jeg er nødt til at færdiggøre manuskriptet til kortfilmen. Fuglene synger i morgendæmringen. Jeg har besluttet at skrive manuskriptet i tre dele: "Portræt af en kunstner", "Portræt af øerne/øboerne" og "Larsens kunstneriske arv".

Som romanforfatter og lyriker oplever jeg Larsens historie som særlig vedkommende. Jeg ønsker, at Larsen, der har været glemt så længe, skal tale til begge samfund, skal tale hen over afstanden i tid. Hvorfor førte han ikke dagbog? Man kan ikke være maler uden at have en dagbog! Jeg besluttede mig for at give ham en ny chance til at skrive sin dagbog ... som kunstner ville jeg kunne give Hugo en stemme!

22. september 2007

Jeg har mulighed for at inddrage Caribiens meget sammensatte musikalske arv. Først er der den 'klassiske' musik fra Europa - den livmoder, hvorfra Hugo Larsen sendes afsted til troperne. Dernæst afrikanernes slagøjemusik, som tryllebandt Hugo Larsen. Jeg siger 'tryllebandt', fordi Hugo Larsen gentagne gange malede scenerne fra deres kvadrilledans med særligt klare penselstrøg og gengav deres spatielle tegn- og formsprog med stor nøjagtighed.

Jeg vil kunne indføje en smagsprøve på den rige musikalske verden i de cubanske saloner, som Larsen kunne have oplevet, for eksempel da hans skib stødte på grund ud for havnen i Santiago de Cuba. Den

tids caribiske kulturer rummede en række fremragende komponister, og nogle af dem var også ret fremtrædende på de europæiske konservatorier - enkelte cubanere, såsom Jose Silvestre de los Dolores White, blev hyldet såvel i det cubanske som i det europæiske selskabsliv. Det er forholdsvis sandsynligt, at Larsen som gæst hos skibslægen Christian "Wappe" Dalmark, der for sit vedkommende var gæst hos kaptajnen, kunne have hørt denne musik under en tur i land - eller måske senere i forbindelse med de forskellige musikforeningers koncertaftener efter ankomsten til Dansk Vestindien.

7. januar 2008

I dag har pladeselskabet Cedille Records givet os lov til at bruge 10 sekunder af Franz Krommers komposition "Koncert for obo og violin, Nr. 1, i F-dur, Opus 37." Jeg har det ligesom Larsens ven, nordpolsfaren Achton Friis: Der er så mange andre pladeselskaber, der skal indhentes tilladelse fra!

18. marts 2008

Senere på ugen skal jeg i studiet for at indtale filmens gennemgående fortællespor. Det er det følelsesmæssige skelet i hele filmproduktionen - det soundtrack, som klipperen vil bruge som ledetråd for manuskriptets anvisninger omkring musik, andre lydeffekter og historiske klip og fotografier. Min del af manuskriptet - FORTÆLLER - er fremhævet med orange skrift, som om jeg ikke var bekendt med resten af konteksten.

Gennem de seneste dage har jeg gået rundt i små, mørke gyder og stræder og nogle gange på strandpromenaden langs de støjende turistrestauranter for at indøve tonefaldet og de danske navne, som jeg er nødt til at kunne fremsige helt ubesværet for at gøre fortællerstemmen interessant at lytte til, men samtidig ikke for overvældende - eller for dominerende i forhold til de andre 'stemmer', jeg har indføjet i filmens fortælling.

I næste uge skal jeg arrangere endnu en studieoptagelse, denne gang med en femårig dreng, C'Koury Wilson. Det bliver en stor udfordring at instruere et så ungt talent i at lyde troværdig. Men jeg er nødt til at have en ung og 'fortrøstningsfuld' stemme umiddelbart inden afslutningen på filmens sørgelige sluttekst: "Hugo Valdemar Larsen døde den 25. december 1950 i sit elskede København. Han blev aldrig gift og havde ingen børn".

Jeg forestiller mig C'Koury henført råbe: "Hugo Larsen har set ind i vores øjne, og vi har set ind i hans hjerte gennem hans billeder af os ...". Jeg skal have arrangeret med hans mor, at han bliver kørt ind til studiet i byen - efter at han har fået aftensmad og har lavet sine lektier. Han har kun fået den sidste side af manuskriptet. Han tog arket i hånden og knugede det som en souvenir, da jeg gav det til hans mor og forklarede, hvordan han skulle indstudere sin fremsigelse.

Edgar O. Lake har skrevet manuskriptet til dokumentarfilmen, Hugo Larsen's Portrait of our Islands 1904-1907, som indgår i udstillingen.

HUGO LARSEN

Af Jan Tuxen

Hugo Larsen boede i Dansk Vestindien fra 1904 til 1907 som den sidste danske kunstner, der besøgte øerne før overdragelsen til USA. Han var sendt af sted med en bunden opgave: At vise den danske befolkning, hvorfor vi ikke kunne undvære disse eksotiske øer. Han medbragte imidlertid også sin egen agenda, idet han ville afbilde den farvede befolkning, landskaberne og endda husdyrene på deres egne betingelser. Han ønskede hverken at skildre den såkaldte 'tropiske mystik' eller fornedrelsen efter slaveriet, men hverdagen, som de lokale lod ham komme helt tæt på. I sine malerier skildrer han indbyggernes daglige gøremål og sysler, ærgrelser og resignation, sladder og skænderier, men også deres forelskelser, fester og spontane dans. Hans indføjte skildringer vakte ikke genklang i Danmark, da han vendte hjem. De passede ikke ind i datidens forestilling om troperne, og i øvrigt var interessen for kolonien forsvundet. I dag derimod udgør hans impressionistiske værker et insisterende kulturhistorisk portræt af tiden i Dansk Vestindien før overdragelsen.

CV

A Kassen blev dannet i 2004 i København og består af **Christian Bretton-Meyer** (f. 1976) der er uddannet på Det Kgl. Danske Kunstakademi, København og fra Städelschule, Frankfurt, **Morten Steen Hebsgaard** (f. 1977) der er uddannet fra Det Kgl. Danske Kunstakademi, København og Städelschule, Frankfurt, **Søren Petersen** (f. 1977) der er uddannet fra Det Kgl. Danske Kunstakademi, København og **Tommy Petersen** (f. 1975) der er uddannet fra Det Kgl. Danske Kunstakademi, København og Akademie der Bildenden Künste, München. De bor og arbejder alle i København. **La Vaughn Belle** (f. 1974) er uddannet fra Instituto Superior de Arte, La Habana, Cuba. Hun bor og arbejder på St. Croix. **Nanna Debois Buhl** (f. 1975) er uddannet fra Gerrit Rietveld Academie, Amsterdam, Det Fynske Kunstakademi, Odense og Det Kgl. Danske Kunstakademi, København. Hun bor og arbejder i New York. **Janet Cook-Rutnik** (f. 1946) er uddannet fra Skidmore College, New York og New York School of Visual Arts. Hun bor og arbejder på St. John. **Gæudjoparl van den Dobbeltsteen** er autodidakt musiker. Han bor og arbejder i London. **Joachim Koester** (f. 1962) er uddannet fra Det Kgl. Danske Kunstakademi, København. Han bor og arbejder i København og New York. **Edgar O. Lake** (f. 1948) er romanforfatter, dramatiker, lyriker og filmkunstner. Han bor og arbejder på St. Croix. **Hugo Larsen** (1875-1950) var maler og uddannet på Det Kgl. Danske Kunstakademi, København. **Monica Marin** (f. 1979) studerer ved The School of the Art Institute of Chicago. Hun bor og arbejder på St. Croix og i Chicago. **Sophie Thorsen** (f. 1971) er uddannet fra School of Visual Arts, Budapest, Akademie der Bildenden Künste, Wien og Det Kgl. Danske Kunstakademi, København. Hun bor og arbejder i Wien.

EVENTS

Lørdag d. 30. august kl. 14 præsenterer de deltagende kunstnere deres værker og fortæller om deres besøg på De Amerikanske Jomfruøer. Kunsthistoriker Louise Wolters introducerer tidligt fotografi og dokumentation af livet på St. Croix og Jan Tuxen fortæller om den danske maler Hugo Larsen. Forfatter og præsident for Society of Virgin Islands Historians, Edgar O. Lake, sætter et historisk perspektiv på den efterfølgende diskussion. Arrangementet foregår på engelsk.

Torsdag d. 18. september kl. 18 fortæller freelance kurator Tone O. Nielsen om Danmarks 'fortrængte' historie, trekantshandel og geopolitiske interesser.

Arrangementerne er gratis. Alle er velkomne.

KOMMENDE Udstillinger

Fredag d. 7. november 2008 er der fernisering på en soloudstilling med Tove Storch samt på udstillingen *Technically Sweet* kurateret af Yvette Brackman og Maria Finn med Michel Auder, Yvette Brackman, John Brattin, Johannes Christoffersen, Maria Finn, Ulrik Heltoft, Frans Jacobi, Frederik Jacobi, Elsebeth Jørgensen, Lars Mathisen, Mark Orange, Laura Parnes, Pia Rönicke, Michael Stickrod og Elisabeth Subrin. Udstillingerne varer til og med d. 18. januar 2009.

La Vaughn Belle og Jacob Fabricius vil gerne takke alle de kunstnere og udlånere og andre folk, der har ydet støtte og opmuntring til dette projekt, såvel som, Pernille Albrethsen, St. Croix Friends of Denmark Society, Dr. Eugene Highfield, Isle 95, Kunstrådets Billedkunstudvalg, Kunststyrelsen, Anker Li, Ulla Lunn, Senator Terrance "Positive" Nelson, Sanne Kofod Olsen, Lene Harbo Pedersen, Maria Thomsen, Jan & Tove Tuxen, George Tyson, Walsh Metal Works Gallery og Nina York.

Oversættelse: Morten Visby

Denne udstillingsfolder kan downloades fra www.overgaden.org

KUNSTRÅDET